

UČITELJSKI TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-ovo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 23.

V Ljubljani, 1. decembra 1882.

XXII. leto.

Ženska ročna dela v ljudskih šolah.

„Dobra gospodinja podpira tri hišne ogle“, veli stara a resnična slovenska prislovica. Res je, da ima naša slovenska zemlja užé precej lepo število pridnih in marljivih gospodinj, a ta broj, žalibog, je pri današnjih potrebah in žalostnem gmotnem položaji še za veliko odstotkov premajhen in preskromen. Ako hočemo kdaj večé število dobrih in skrbnih gospodinj si pridobiti in je odgojiti, moramo za to užé pri malih deklicah — pri učenkah ljudske šole — po moči skrbeti, ter jim za njihovi prihodnji gospodinjski poklic tudi priliko v strokah gospodinjstva, primerno olikati in izobraziti se — preskrbeti in privoščiti.

Nij dovolj ne, da se mala dekleta v ljudskeji šoli učé le veronauka, pisanja, računstva, čitanja, petja i. t. d., a pozneje pa v javnem življenji motiko, kolovrat, vile in kuhavnico za silo nekoliko sukati znajo, — ne — vse to še ne zadostuje in ne naredi dobre gospodnje. Gorjé možu in gospodarju, tudi če je še tako delaven, priden, marljiv, skrben in pošten, kateri si za vse življenje naloži žensko, koja je v najnavadnejših in najpotrebnejših gospodinjskih rečéh — sosebnó pa tudi še v ženskih ročnih delih: v pletenji in podpletanji nogovic, hočkanji podbradnic in otroških kapic, krpanji in pošivévanji stare, ponošene obleke, v vrezovanji in prirejanji nove ženske obleke sploh in moškega perila posebej, v snaženji in pranju platnene robe (perila) i. t. d. — tôpa nevednica! — Hiši, v katereji nevednica gospodnji, je sicer polagni — a neizogibni propad in slednjíč — kant zagotovljen. Vzglediv imamo v izobilji.

Posebno tam, kjer je družinica z malimi otročički obdarovana in napolnjena, je poleg obleke in perila za odraščeno družino — neprestano tudi za male vedno in slednji dan treba kaj pošivévati, snažiti in od časa do časa nova oblačilca napravljati; stokrat gorjé pa takej hiši, ako vse to zaradi nevešče gospodnje — matere, mora tuja roka in tuja igla izdelovati in prirejati, a domača žena in ob enem mati pa zaradi svoje nevednosti pri vsem tem ima roke navskriž, lenobo pase, ter sama sebi, Bogu in domačim krade najdražje blago „zlati čas“, a denar, katerega bila bi — podučena — sama z malem trudom polagoma lahko prislužila, ki bi se bil dal za druge vsakdanje potrebe — béde in pomanjkanja — koristno doma porabiti in obrniti, roma pa s tujo šiviljo in tujo iglo od hiše — leto za letom — v občutnih zneskih.

Take nevešče in nemarne gospodnje — matere so pa po drugej strani tudi svojim še nepokvarjenim hčerkam v pogubonosni spodtikljej in pohujšanje, ker te revice (hčerke) pozneje navadno vse tako delajo in ravnajo, kakor so ravno vidile pri svoji nevešči materi, bolje rečeno, kar so se od taiste gledé narobe gospodinjstva naučile.

Nevednost je pa tudi povsod v moralnem obziru na vse strani hud spodjedež; ona druži se navadno z oholostjo, ožalenostjo, napuhom in lenobo. Kam pa vse to vódi in pripelje, ne razkladamo tukaj. Prežalostnih in pretužnih vzgledov, sosebo meji ženskim spolom, imamo le preveč (po nekod več, a drugod manj, kakor ravno moralna in stanovska izomika kje cvetè), kar splošnji ljudski blagostan na vse strani spodkopuje in spodjeda. Moralčno in stanovsko resnično olikani človek ni nikoli ohol, prevzet, napuhjen in len, ker ga k spolnovanju njegovih dolžnosti in h koristnemu delu lastna vest spodbuja in priganja.

Vse nasprotno in narobe godí se pa v tem obziru pri nevednežih — oziroma pa pri — nevednicah, naj bodo potem užé katerega koli stanú hočejo.

V resnici zadnji čas bil je užé, da so šolske oblasti in postavodajalni krogi pričeli na to delati, da se tudi mladina ženskega spola v ljudske šoli dejansko uči ženskih ročnih del, in se na ta način privadi s časom bolje gospodinjiti, kadar prestopi v javno življenje. Kar sem bil užé omenil, trdim iz prepričanja še enkrat poudarjam, da so bile in so še v milej domovini poleg drugih nadlog in nezgod prav pogostoma nevedne in malomarne gospodinje glavni vzrok in povod slabega gmotnega položaja, na podlagi kojega preje ali pozneje tužni boben in njegov brat prodaj ali kant — zapojeta. Prežalostno ali resnično je to!

Poleg slabih in neveščih gospodinj pa ne hira le blagostan posameznih družin, nego tudi sosesk in deželá, ker se po njih splošno uboštvo — gobam po dežji enako in epidemično — razširja. Da bi pač temu tako ne bilo!

Ako dandanes žena — gospodinja in mati zna le izdajati in trositi, a ne pridobivati, ni vredna, da ima imé gospodarice.

Iz vseh teh kratkih potez razvidi se brez vse težave, da so ženska ročna dela (pouk v taistih) po zahtevah sedanjega časa velevažni faktor za učenke na ljudskih šolah. Poglaviti obseg teh del, kar na deželi toliko kot zadostovati more, omenil sem precej v začetku pričujočega spisa, torej tega še enkrat ne ponavljam.

Namen in cilj tega pouka je, deklice na ljudskih šolah po deželi v ženskih ročnih delih toliko izobraziti in priučiti, da v tem obziru, kadar v javno življenje prestopijo, okoliščinam, ki jih obdajajo, primerno in vsestransko zadostovati morejo. Ako se to doseže, doseženo je vse, — dosežen je pravi smoter temu važnemu predmetu.

Neovrgljivo je — da, kakor za vsako drugo lepo, važno in koristno reč, treba je tudi tú pri učenkah veselje in vnemo vzbujati za ta prekoristni pouk. To zgodí se pa, da učiteljica ročnih del užé malim učenkam korist tega predmeta za njihovo prihodnost prav po domače, lahko umljivo ter v živih barvah opisuje in slika, da jim dalje kaže, kake reve bi mogle brez té vednosti postati, za kar ima okolo sebe v domačem kraju le preveč žalostnih vzgledov in prilik. Če se otrokom do kake koristne reči nekak pošteni ponos vzbudí, pa se z njo rádi bavijo in ukvarjajo; taka je tudi z učenkami ženskih rokotvornih del, kar sem užé večkrat priliko sam opazovati imel. Tudi se morajo stariši šolskih dekličev, sosebo one matere, katere so v tem obziru manj, več ali pa popolno nevešče, za-to pridobiti, da svoje hčerke k pouku v ženskih ročnih delih rade in redno pošiljajo. Take matere so navadno največje nasprotnice temu, da bi se njih male hčerke bolj zberizile in na vse strani potrebno olikale, nego so one (matere) same. Vzrok temu je pa edino-le neki neumni napuh in pa — grda zavist.

Pametna mati, za blagor svojih ljubeznjivih hčerk nad vse zavzeta, jih pa tudi sama vzbuja k temu pouku, ker ima pred očmi zdanjost svojo lastno in pa bodočnost hčerá svojih. A tudi učitelj mora k temu pripomoči. Tehtna, prepričalna in krepka moška beseda njegova gotovo tudi na tem mestu zdá več, nego oni mehki in boječi glas ženske — učiteljice.

Obseg tvarine in sporedno ravnanje pri tem pouku v ljudski šoli na deželi bilo bi naj pa tako-le:

Prvo leto naj se pri začetnicah pričénja vselej s pletenjem nogovic; ko so učenke v tem dobro izurjene, preide naj se k podpletanji in vpletanji starih nogovic, kar bi za prvenke in prvo leto tudi po okoliščinah zadostovalo.

V drugem letu naj se pletenju pridruži hočkanje ali heklanje, kar naj se po zmožnostih učenk lepo sporeduje in vzajemno veže. To dvoje je za prvi začetek pouka v ženskih ročnih delih najložeje in najpripravneje ter zadostuje za prvi dve leti popolnoma, se vé, da le na deželi. V mestih bode pa to užé nekoliko drugače.

Tretje leto naj se preide k šivanju, iz začetka namreč s tem, da se učenke navadijo prav iglo držati in roko sukati, kar jim pa gotovo sivih lás delalo ne bode, ako so se v prvih dveh letih pletarske igle in pa hočko prav držati in sukati privadile. Iz začetka naj šivajo le prav lahke in najnavadneje reči na pr.: obrobjevanje žepnih in drugih robcev ter sêšivevanje domačega platna, debele kotenine, malih rjuh i. t. d., čemur naj se pridruži tudi črkanje ali zaznamnjevanje perila na redkem in debelem platnu (mreži), ter naj se to v prvem in drugem letu obravnavano skrbno in nadaljevalno ponavlja.

Četrto leto naj se pričnè z navadnim krpanjem in obšívévanjem stare obleke, kar pa, ako se hoče čedno in pošteno izvršiti, užé večjega truda napravlja, kot premo šivanje na omet; tudi tukaj mora se vsa v prejšnjih treh letih obravnavana tvarina marljivo in korektno ponavljati. Užé samo s tem bil bi velik in koristni napredek v ženskih ročnih delih storjen in na deželi tudi dosežen.

Peto leto naj se vadijo dotične učenke novo vrezano (vstriženo) obleko lepo in pravilno skupaj skladati in šivati, ter naj nadaljevalno ponavljajo vso dosedanjo tvarino.

Šesto leto naj se vadijo učenke tudi užé same mere jemati (obleko meriti) in obleko (navadno vsakdanje perilo in drugo) vrezovati (krožiti), kar naj se najpreje iz zadosti močnega papirja, a pozneje pa tudi iz razne in priprave robe prireja, a to pa pod paznim in skrbnim očesom učiteljice same, katera naj vse pomankljivosti odpravlja, ter učenke pri tem pravilno v točnosti in natančnosti vadi. Učenke naj potem vse to, kar so samé vrezale, tudi samé sêšijejo, kar jim bode v največjo spodbudo in najbolje plačilo za njihovi prejšnji trud pri poučevanji skoz vsa leta. V tem letu naj se učenke sè-znanijo tudi dejansko sè žehto in s pranjem ter likanjem bele obleke in perila. Potem se vse to še enkrat ponavlja.

Po le-tej lestvici poučuje nekje na Notranjskem neizprašana, a vrlo zberizena učiteljica dekleta v ženskih ročnih delih, kar imam prav pogostokratov priliko sam opazovati; vspeh je prav izvrsten in plodonosen.

Za poučevanje v ženskih ročnih delih je najpripravnejši dan v tednu četrtek popó-ludné vse šolsko leto in to posebno na deželi.

Tako naj bi se na ljudskih šolah po deželi gledé pouka v ženskih ročnih delih dejansko ravnalo, ter slednjič tudi dospelo do pravega smotra.

Le želeti je, da bi se v tem za domače gospodinje tako prevažnem in zeló potrebnem predmetu skoraj po vsi deželi vseh ljudskih šolah poučevalo.

Matija Rant.

Beseda slovenskim učiteljem.

Národ, ki ne časti samega sebe, tudi častí drugih vreden nij! Častimo pa svoj národ, če ob vsakej priliki dejansko pokažemo ljubezen do njega in če ljubimo svoj materini jezik. Vsakdo tedaj, bodí-si ta ali ta, ima nalog, da dela po svojih močéh za njega prospeh.

Od mnogih sredstev, koja so nam na razpolaganje, da se širi prava národna zavest — in po nji ljubezen do národa, da se širijo vednosti in novosti, so dobri časopisi. Da so nam potrebni, ne bo nihče tajil; dá, njih potreba je tolika, da si je omislil slehern stan svoje glasilo, list, ki piše o njega interesih in zagovarja njega pravice.

Tudi mi slovenski učitelji imamo svoje glasilo: „Učiteljskega Tovariša“. On je naš list, in tega se moramo okleniti, ker nam je vir, iz katerega naj zajemamo duševno hrano, ker nam je z njim osigurjen list, kjer naj po svojih močéh govorimo o predmetih národne ljudske šole, razpravljamo praktične poskuse i. t. d. Imeti ga moramo pa tudi, da vsemu svetu pokažemo, da smo res slovenski učitelji in da pred vsem podpiramo d o m a č o s t v a r.

V prvej vrsti naročujemo se na dobre časopise zato, da se po njih učimo. Danes, ko nam je na izbiro toliko različnih pedagoških listov, kake različne vrednosti so gledé vsebine, in so — kar je nemških z malo vzjemo — edini vsi le v mrzenji do nas Slovanov, je pač težko si list naročiti, baš ker se čestokrat tudi primeri, da se naroča na list po nasvétu koga družega, in tako, da naročevalec dotičnega lista še prej ni bral. Naš šolski list je bogat gledé tvarine, in tudi dopisov iz vseh slovenskih pokrajin mu ne manjka. Ker mu tudi cena nij previsoka, mislim da je vsakemu omogočeno da si ga naroči. Skrbimo tedaj, da se „Učiteljski Tovariš“ širi mej tovariši, in v prvej vrsti priporočajmo ga onim gg. tovarišem, koji ga dozdej še nimajo; seznanimo jih z njegovimi načeli in uverjeni bodo, da z njim ne delamo propagande, temveč, da nam je v prvej vrsti mar izomika samega sebe.

V drugej vrsti pa delajmo, da bode „Tovariš“ vsestranskim tirjatvam zadostoval, da bo res glasilo vseh slovenskih učiteljev. On naj bode naša duševna delavnica, kjer naj se vsak vadi. Gotovo ga nij učitelja na Slovenskem, kateri bi v teku šolskega leta ne imel prilike zabeléžiti kak važen dogodek iz dejanskega šolskega življenja. Le malo časa in nekaj dobre volje je treba, da se spravijo taki dogodki na papir, in marsikomu bo vstreženo. Pišimo pa tudi na podlagi nadaljnega izobraževanja samega sebe o vsem, kar je pomenljivo za šolstvo. Tako, dragi tovariši, delajmo in nikdar ne bo manjkalo našemu listu mikavnega berila, in tako je mogoče, da se oprosti mili „Tovariš“ tesnih spon, ki ga zdaj vežejo, to je, privedimo ga po neumornem vsestranskem delovanji do tega, da se razširi.

Ne bodimo strahopetneži, koje straši vsaka nelepa beseda, koji — čeravno imajo srce na pravem mestu — morda le iz strahu ne marajo lista, kateri ne ugaja marsikomu. V vzgled naj nam bodo možje, kateri so prestali hude národne boje, a stojé trdno in značajno.

Če imamo tudi mnogo trpeti v marsikaterem obziru, eno si pri vsem tem lehko ohranimo: značajnost in ljubezen do svojega národa. Ljubezen do národa, do domovine, ožje in širje, gojiti mora vsak učitelj ne le z besedo, temveč tudi z vzgledi, z jasnim dejanjem.

— j —

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

III.

Občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani.

(Konec.)

Gosp. Stanonik: Ako si jaz izbiram prijatelja, ter mu koj stavljam za moje prijateljstvo neke pogoje, se mu bo to gotovo zdelo dvoumno. Tudi tukaj vidim neke tako zvane pogoje, in mislim, da je to mnenje tudi mojih tovarišev, da je pod pogoji vzprejemati prijateljstvo jako težko.

Gosp. prof. Šuklje: Dovolite, da tudi jaz besede prosim. Kakor vam je znano, sem bil jaz zmirom prepričan o koristi prave narodne ljudske vzgoje v širjem pomenu besede in smatram vso tukaj zbrano gospodo, ki sodelujejo pri tej razpravi, za kolege, katerim je vsem enako na srci napredek prave narodne ljudske omike. (Živio!) — Dovolite tukaj tudi meni, da spregovorim nekoliko prav kolegialno o tem predlogu. — Z velikim zanimanjem sledil sem govoru Štajerskega poslanca gosp. Brezovnika, a vendar sem nekaj pogršel v njegovem govoru, da ni namreč jasno povedal, od kod je ta strah, kateri navdaja štajersko učiteljstvo nasproti šolski noveli. Jaz sem šolsko novelo prav pazljivo preštudiral, in morem reči, da bi pod njo svoje imé dal, če ravno nima Bog vé kake reakcije, in čeravno bi ne želim, da mi se reče, da sem reakcionar.

Če pogledámo to šolsko novelo, vidimo v njej določbo, katera se tiče šolske dolžnosti in sicer osemletne šolske dolžnosti. Ta določba potekla je od nemških učiteljev. Jaz sem bil takrat mej Nemci in sem se lahko prepričal v očinku tega predloga, ker na Nemškem pač ni vzgleda, da bi se ta določba vršila. V toliko moram tedaj koregirati gosp. Lapajne-ta. Jaz sem videl vspeh kranjskega in nemškega šolstva in moram reči, da mi je še danes poglavitno kranjska šola po svojih rezultatih ljubša, kakor nemška šola zunaj Dunajske šole. Lienbacher je stavil ta predlog, in kakor vemo, so mu na Dunaji mačjo serenado napravili, in ravno ta stvar nas mora nekoliko sumnjive storiti, ako dotični Lienbacherjev predlog v okom vzamemo. Če je v istino za ljudsko šolstvo osemletna dolžnost šolskega obiskovanja potrebna, zakaj se ni ta dolžnost izrekla za vso državo? Zakaj se je eni tretjini države prepustila šestletna dolžnost? A to dolžnost imate v Bukovini, imate jo na Kranjskem, v Primorji in Dalmaciji. Ali je tedaj ministerstvo v tem vzgledu svojo dolžnost zanemarilo, ali pa ta določba ni tako neobhodno potrebna, kakor si to domišljujejo nemški liberalci. Meni se zdi, da bi taka šolska dolžnost, ko bi se sploh vpeljala, bila bolj škodljiva, nego koristna. Moja gospoda! Vi imate veliko šol enorazrednic, in v teh enorazrednicah imate prav veliko otrok, morebiti do 100 (Glasovi: Še več!) — torej, kakor slišim še več. In vidite, vsaki, ki se bavi z učiteljstvom, mi bo potrdil, da je težko nadzorovati 100 učencev, če tudi imajo ravno tisto delo, in kako za božjo voljo hočete nadzorovati tako število otrok, če je mej njimi otrok od 6.—14. leta. Učitelj, kateri hoče vestno izpolnovati svoje dolžnosti, ako v taki šoli ene nadzoruje, mora druge zanemarjati. Zaradi tega mislim, da je pri nas osemletna šolska dolžnost, na katero se sklicuje nemško učiteljstvo, v mnogem obziru pravi kvar za napredek ljudske omike. Kdor pozná naše avstrijske razmere, mora pritrditi, da po enem načelu za vse dežele ni mogoče te določbe izpeljati, in ravno to smatram za veliko napako, ki se je storila v zakonodavstvu leta 1869. Jaz v šolski noveli, katera se je predložila ministerstvu, vidim začetek boljše reforme, in se strinjam s predlogom gospoda Govekarja, eventualno gosp. Lapajneto, ki se bistveno ne ločita tako zeló drug od drugega.

Gosp. Gabršek: Slavna gospoda! Sprevidel sem, da je učiteljstvo kranjsko na čisto drugem stališči, kakor smo mi štajerski učitelji. Na Kranjskem je 6letna šolska dolžnost dovoljena, ali v mestih in trgoviščih imajo vendar tudi 8letno dolžnost. Ako bodete torej le za Kranjsko sklepali, ne bote nič novega sklenili, ker to, kar želite skleniti, užé imate. Naša štajerska dežela ima 8letno dolžnost in manjina se je izrazila že za 6letno šolo, a večina je za 8letno šolsko dolžnost. Bodimo si Slovenci, ali Nemci, obstati vendar moramo, da je našemu ljudstvu še premalo 8letna dolžnost šolskega obiskovanja. Vendar ne bodem te reči nadalje razbistroval, ker so užé drugi govorniki v tem pogledu zadosti stanovišče označevali. Jaz bi le rad, da bi se bratovska zveza, katero smo hoteli danes z vami storiti, ne zavrgla koj v početku. Vprašam vas, ali bi se ne mogla tukaj izreči

določba, ki bi bila ravna in enaka za vse slovenske pokrajine? Gosp. poročevalec je bil nekoliko za novo šolsko novelo, ali je bil nekoliko tudi proti nji. Drugi nekateri zastopniki učiteljskih društev so bili čisto za njo. Kar se nas tiče, vsaj, kar se mene tiče, jaz te novele ne morem popolnoma odobriti, akoravno priznavam, da je v tej noveli mnogo dobrega, na kar bi mogel koj priseči, ali je v njej tudi mnogo točk, katere se — jaz mislim — mnogim izmed nas ne dopadejo. Omenjam le péte točke, vstanove namreč gledé deklic, katere iz našega stališča ne bomo odobrili, kakor tudi neka druga točka, katera se glasi, naj ima učitelj v šoli 100 otrok; tudi te točke gotovo ne moremo odobriti. Zopet neka druga točka zahteva, da tam, kjer se vpelje 6letna šolska dolžnost, naj se zadnja dva leta vpelje neka olajšava, in da te olajšave imajo dotične občine pravico vvesti. Jaz poznam občine, katere imajo po 2—3 šole; na enej šoli bode se nova šolska postava popolnoma izvrševala, na drugej šoli pa ne, in ko bi občina za vse te šole enak sklep naredila, bi bilo to le na kvar napredku, in kvara vendar le ne bomo priporočevali, koristiti pa tudi ne bomo mogli, ker nas je manjina. Glavna reč naj bode tukaj, kakor je užé gosp. Brezovnik omenil, bratovska zveza slovenskega učiteljstva v slovenskih pokrajinah. „Bratovska zveza“, to naj bode naše geslo. Ko bi pa vendar kaj o tem sklepali, bi se jaz drznil predložiti neki nasvêt, ki bi posredoval mej obema skrajnostima. Naši národní poslanci, čast in slava jim, stojé na strani našemu ministerstvu, ter se bodo morali tudi za to novelo potegniti; če mi vzprejmemo nasvêt gospoda Lapajne-ta, bi ta novela lahko ostala, kakoršna je zdaj; zatorej mislim, da bi bilo bolji, ko bi mi sklenili, prositi naše národne poslance, naj se za to novelo zavzmó le toliko, kolikor odgovarja zahtevam naše dežele, in če to storimo, potem mislim, da naša zveza ni raztrgana, da bomo vsi slovenski učitelji kot nepremakljivi stali za našo národno ljudsko šolo.

Gosp. Stanonik: Jaz bi le na poprejšnji govor gosp. prof. Šuklje-ja omenil, da pri nas Sletna šola ni mogoča, razven če bi nam mana iz nebes padala. Dokler naš kmet rabi svoje otroke za vsakovrstne domače potrebe, tako dolgo pri nas še misliti ni, da jih bo 8 let v šolo pošiljal. Naš kmet potrebuje svoje otroke, da mu pomagajo služiti kruh, posebno pa pri nas v Dolenjskih krajih.

Gosp. Močnik: Gosp. Brezovnik, kakor se mi zdi, nas je do razprtije pripravil, ker pravi: Ali na levo, ali na desno; potrdite to, kar vam nasvetujem, ker, če tega ne storite, je naša zveza pretrgana, in s tem nekako nezaupnico delí našim poslancem. Gospoda, ki sta govorila o tej noveli, nista natanko povedala, zakaj se toliko bojita nove šolske novele. Kar se tiče Sletne šolske dolžnosti, ta določba pač več škodi, kakor koristi. Otrok naj gre v šolo, kadar k pameti pride . . . lačni želodci se vé da ne morejo v šolo. Drugače je pa, kar je rečeno, da se manjina povsod potegne za dobro reč. Večina se bo zmiraj za tisto potegovala, kar je sama skovala, a naravna je stvar, da učitelj, kateri je z delom preobložen, ne bo mogel vsem prav dati. Najbolje je, kar so češki učitelji izrekli. Oni so rekli, da bi se enorazrednice povsod odpravile, ali tega ne bo mogoče povsod izpeljati v zdanjih okolnostih. Štajerski učitelji so nam zmiraj ljubi in dragi, ampak, ako nam užé naprej povedó: To zavrzite, a mi moramo potem vse opustiti, kar smo užé deželi dali, potem med nemškimi in slovenskimi učitelji ni družega razločka, kakor ta, da mi govorimo slovenski, a uni nemški. Ako smo mi za to, da se ta šolska novela zavrže, potegnemo s tistimi, ki so našemu národu sovražni. Naša politika ne more biti drugačna, nego je naših národnih poslancev. Mi moramo za našimi národnimi poslanci hoditi, a ne, da bi mi *a priori* rekli: To in to korist šole zahteva, a to ne. Ker mej ljudstvom živimo, moramo tudi z ljudstvom biti in njegove zadeve podpirati. Ako bo vlada v tem obziru več ali manj napravila, to nas ne briga; vlada bo že sama skrbela, da svoje uredbe opraviči, kakor vé. Toliko se mi je potrebno zdelo omeniti.

Gosp. Lapajne: Le nekoliko besedi bi še rad omenil, da se sporazumimo. Da bi Sletna hoja v šolo bila otrokom na kvar, na to nikakor ne morem pristati. Ako rečemo, da ima otrok iti 6 let v šolo, se bo to tako razumevalo in tolmačilo, da naj otrok le do 12. leta ide v šolo in da mi ne priznavamo in ne uvidimo koristi, ki jo ima deček, ki hodi do 14. leta dóbe svoje v šolo. Na kmetih pride dete v šolo v 7.—8. letu, in gotovo mu ne bo škodilo, ako še dalje 2 leti hodi v šolo. V 14. letu se otroku še le pamet razvije, kajti nauki ljudske šole niso lahki. Jaz hočem s tem le toliko reči, da bi mi ne omenili 6 let niti 8 let šolskega obiskovanja. Na Kranjskem naj le ostane, kakor je postavno vpeljano, in ako je to na Štajerskem drugače izvedeno in ljudstvo temu ne oponira, naj se v naših resolucijah ne omenja dóbe gledé obiskovanja ljudske šole.

Gosp. prof. Šuklje: Imam le eno faktično opombo. Kakor vidim, me gosp. vodja Lapajne ni dobro razumil, ker pravi, da sem jaz proti Sletni dolžnosti šolskega obiskovanja. Jaz sem le rekel, da bi Sletno obiskovanje moglo v marsičem škodovati, ker se ne dá povsod izpeljevati. Vem, da bi se v nekaterih krajih morebiti dalo izpeljati, ali drugače je to pri nas na Kočevskem, ali pa n. pr. po Krasu itd. Kjer so le eno-razrednice, tam gotovo Sletna dolžnost ne bo na korist, ampak v kvar. Sicer pa nisem za to, da bi se slovensko učiteljstvo oziralo vselej na to, kar drugi národi sklepajo, ker tó, kar so drugi sklepali, je bilo večkrat obrnjeno proti ministerstvu. In kakor je poprej neki gospod rekel „videant consules“, ravno tako bi jaz omenil „caveant consules“. (Dobro - klici.)

Gosp. Brezovnik: Tudi jaz vidim, da so me nekateri gospodje napčno razumeli, kajti jaz nisem rekel, da smo se mi štajerski učitelji proti temu izrazili, jaz sem le prosil in še prosim, naj bi se mi ne izrazili tukaj niti za, niti proti noveli. Tukaj ne gre niti za kako zaupnico, niti za nezaupnico.

Gosp. Stanonik ugovarja temu ter opozoruje na rek: „Kdor ni za me, je zoper mene“. Ako nismo za to postavbo, smo zoper njo in vsled tega tudi zoper zdanje ministerstvo, katero nam le dobro želí.

Gosp. A. Praprotnik predlaga konec debate. (Vzprejme se.)

Pri glasovanji vzprejme se predlog gosp. Gaberšekov z veliko večino; drugi predlogi potem odpadejo. Pri posameznih nasvétih predlaga g. Fel. Stegnar, da se vladi izreče zaupanje, kar se enoglasno vzprejme.

Potem sledí več posameznih predlogov, kateri se po nasvetu gosp. A. Praprotnik-ovem vsi izročé novemu odboru v rešitev in poročanje.

Gosp. Miroslav Anžlovar pozdravlja prav navdušeno nazočno učiteljstvo od strani učiteljskega društva sinje Adrije, in izreka presrčen pozdrav iz globočine srca vsem národnim slovenskim učiteljem. Razločka mej nami in vami ni družega, pravi, kakor ta, da se isterski učitelji imamo boriti z večimi nadlogami, kakor vi kranjski in štajerski bratje. Šolstvo v Istriji je še na nizki stopnji in kdor je v večí nadlogi, težko se združi z njim tisti, kateremu je bolje. Obračam se tedaj na vas, dragi bratje, da nas podpirate, kolikor vam bo mogoče. Priporoča, naj bi se slovenske knjige izdajale in delile po vseh provincijah. Res je, da ima vsaka dežela svoje razmere, ali knjige, ko bi bile temeljito sestavljene, bi tem razmeram tudi zadostovale. Svetuje, naj bi se ustanovilo pedagogijsko-didaktično društvo. V Ljubljani naj bi bilo glavno društvo, a po deželi podružnice. „Učit. Tovariš“ naj bi se izdajal trikrat na mesec. Primorski učitelji želijo to iz vsega srca, ker jim je silno potrebno duševne hrane. S časoma pa naj bi se gledalo, da „Učit. Tovariš“ postane tednik, okolo katerega se bi vsi slovenski učitelji morali okleniti. To so želje našega „Slovenskega Primorskega učit. društva“, v

imenu katerega še enkrat prav srčno pozdravljam vrle tovariše in želim najbolji vspah „Slov. učiteljskemu društvu“ v Ljubljani. (Tudi ta nasvèt se izroči odboru. Potem se začne razprava, koliko naj se odbornikov v odbor voli. Nekateri gospodje nasvetujejo, naj se jih voli 15, in mej temi naj bi bilo zastopnikov iz vseh slovenskih pokrajin. Drugi temu nasprotujejo, ker bi gospodom odbornikom zunaj Ljubljane težko bilo v seje dohajati.)

V odbor so izvoljeni gg.: Anžlovar Mirosl., Brezovnik Anton, Govekar Fr., Kuhar Blaž, Praprotnik Andrej, Predika Jakob, Stegnar Fel., Tomšič Iv., Žumar Andrej.

Potem se zborovanje sklene (ko je trajalo 4 ure) z navdušenimi „živio- in slava-klici“ presvetlemu vladarju.

Po zborovanji (kakor smo že poročali) bil je v čitalničnih prostorih vkupni obed, po obedu pa se je odbor tako-le ustanovil: Predsednik odboru je: gosp. Andrej Praprotnik, podpredsednik: gosp. Jakob Predika, tajnik: gosp. Fr. Govekar, blagajnik: gosp. Ivan Tomšič.

Novice

pa

Dr. Janez Bleiweis.

XXXVII. 1879. „Naj bi Bog dal, da pride ministerstvo na krmilo vlade, katero sprevidi, kje je pomoči treba in kje ni izposojen denar zavržen, ampak naložen v podporo kmetijskemu stanu in na korist državi sami“. — Tako je o novem letu pisal dr. Janez Bleiweis, ter v sedemintridesetem tečaju sestavil na pr.: „Kmetijske založnice ali posojilnice. Pomemba solí za kmetijstvo. Stara pesem — o gnoju in gnojnici —, ktera pa še zmirom nova ostane. Kaj je zbornica poslancev na Dunaji sklenila o predru-gačeni zemljiškega davka. Kaj še zmirom pogrešamo v naših drevesnicah. Različnost živeža v raznih krajih sveta. Gospodar sam svoj dobiček pobija, kdor krta na senožetih in na vrtilih ubija. Deset zapovedi našim gospodarjem, katere se tičejo poljedelstva. Skrb za odraščena drevesa pozimi, spomladi in poleti. Ne zna ne vsaka dekla molzti. Kmetijstvo — obligaten predmet v ljudskih šolah na Francoskem. Kmetovalcev avstrijskih prva zahteva od novega ministra. Novi avstrijski minister za kmetijstvo, grof Julij Falkenhayn. Država in kmetijstvo. Turška goveja kuga je prestopila mejo hrvatsko. Kaj naj dajemo goveji živini, da se je ne prime kuga (l. 43). Pozor, kmetovalci! Kmetijske zadeve v državnem zboru. Postava zoper odrtijo in pa kmetijstvo. Živinoreja v deželah našega cesarstva. Deset zapoved za varstvo gozdarstva. Kaj o zemljiškem davku pričakujejo kmetovalci od prihodnjega leta itd.“ —

V državnih in deželnih pa narodnih zadevah je priobčil na pr.: Kam jadrajo ustavoverci v državnem zboru Dunajskem. Kako pridemo v Avstriji do notranjega miru („Rajni cesar Franc I. je to s tremi besedami izrekel, ko si je izbral vladno prislovico, ki se je glasila: *justitia regnorum fundamentum* t. j. po naše: pravica je temelj državam“ . . str. 23). Čujte, čujte, slovenski možje, ki boste letos volili nove poslance v državni zbor dunajski (Reform.). Nemško uradovanje v kranjskih deželnih uradih. Ali je uže prišel čas, da Hohenwart prevzame ministerstvo. Kaj pomeni novi minister grof Taaffe v starem Stremayerjevem ministerstvu. Splošna volilna pravica in pa ustavoverci. Nepopoljšljivi so. Berolinska pogodba — polovičarsko delo. Kaj hoče Avstrija pri mešani zasedbi vzhodne Rumelije. Češka opozicija. Limanice volilcem pri novih volitvah. Federalizem za Avstrijo edino prava ustavna vladba. Volilno gibanje velikih posestnikov. Minister Taaffe in pa ustavaška stranka. Boj pravice zoper krivico. Avstrijska ustavaška stranka in pa Magjari. Grof Taaffea politika. Minister kupčijstva

Chlumetzki in pa avstrijsko rokodelstvo. Zakaj gre Andrassy (297). Nove obljube stare laži ustavovercev. Taaffe in Schmerling. Vojaška postava in pa sprava med narodi Avstrijskimi. Kdo dela razpor. Liberalci — pogorelci (419). Rojaki („Zdaj, rodoljubi! gre prav za to, da ne še iz spomina izbrisane preblage besede cesarjeve postanejo resnica: „Tako, kakor do zdaj, ne more več dalje biti, in: Mir mora biti med narodi mojimi! . . 176. 184. 200. 206 (Dežman, Kromer, Vesteneck)! 208. 214 (Še Slovenija ni zgubljena . . . Padla je nemčurska Plevna — Ljubljana) . . 216 („Veliko smo upali, al še veliko veliko več smo dosegli! Izid volitev Vaših v kmetskih občinah, trgih in mestih je tako sijajen, da menda nobena dežela velikega našega cesarstva se ne more ponašati s takim vspehom . . . Tako slavna zmaga, katere nismo dosegli z nikakoršnim nepoštenim sredstvom, očiten je dokaz, da se narod naš iskreno zaveda svojih pravic in svojih dolžnosti, — da se popolnoma zrelo politiško giblje in je godán za ustavno življenje . .“) . . 223 (Če hočete vedeti, ustavoverci, zakaj ste padli pri volitvah, berite v Laibacherici pridigo, ki jo vam dela Fremdenblatt. „Vi sami ste krivi — piše ta list — da vam ljudstvo ne zaupa, vsaj je vaše delovanje po vse jalovo bilo; vpili ste veliko, storili nič; državni zastop, v katerem ste vi ustavoverci gospodovali, je bil enak mlinu, katerega klopotanje se je okrog in okrog slišalo, iz katerega pa se ni moke nič dobilo“. Pojte zdaj rakom žvižgat!) —

Je-li res nemštvo v nevarnosti? Da je to golo sleparstvo, dokazuje stari „Preši“ nasprot (228) ter spremljuje vrednik sostavek z opombo: „Kranjski Kočevarji se gotovo tudi bojijo, da bi jim njih lepega nemškega jezika Slovenci na Kranjskem ne vzeli, sicer ne bi pri volitvah glasovali zmerom Slovencem nasproti! Mar sorodniki „des Herzogs von Gottschee“ ne vedó, da so Slovenci, ko so v deželnem zboru kranjskem šolske postave snovali, zmerom §. 1 tako stilizirali, da učni jezik, izvzemši Kočevje in Weissenfels, je slovenski? Ali ni žive duše v Kočevji, ki bi to svojim ljudem zatajčala, da Slovenci jim prav nič nočejo vzeti, še celó njih krošinj in njih prelepe nemščine ne?“ —

O politiki Avstriji pristojni je pisal večkrat v odstavkih iz Ljubljane, na pr.: „Z oljko mirú med narodi avstrijskimi se je prikazal minister grof Taaffe v zadnji seji dunajske zbornice poslancev pred njihovim odhodom na velikonočne praznike . . . Mi Slovenci ne zahtevamo, da bi se nam pekla kaka posebna pogača, a pravico imamo tirjati, da volje slovenskega naroda nam ne zatira nemčurska sila pod krinko lažnjivega ustavoverstva in onega nemškega liberalizma, katerega jarm je uže nestrpljiv postal konservativnim možém povsod (119). — Delovanje za nove volitve poslancev v državni zbor stoji zdaj v prvi vrsti političnega delovanja, — vse drugo je začasno manjše pomembe. Koseskega poziv Slovencem: »Gani se! komur je mar zahvala prihodnjega časa, — Gani se! kogar je sram zasmehovanja rodú«. — to je parola zdaj rodoljubom po vseh okrajnah slovenskih (174). — O volitvah naših je hrvatski Obzor pisal takole: „Bratje Slovenci so ravno junaško zmagali, izvolili so v vseh volilnih okrajih narodne kandidate. Tako sijajno zmago so mogli priboriti samo s prebujeno narodno zavestjo svojega ljudstva, za katero je njega inteligencija toliko skrbela ter ljudstvo tako pridobila za narodno stvar, da ga prejšnji slabi vspehi ne storé apatičnega, ampak ga še bolj osrčujejo v boju, dokler ne doseže narodnih pravic. Kedar bodemo imeli mi tako sploh zavedno hrvatsko ljudstvo, moči nam bode z manjšo skrbljivostjo gledati v bodočnost; al da to dosežemo, treba nam je ináč delati, nego doslé (214)“. — Nasproti obrekovanju židovskega časništva, da Slovenci smo sovražniki nemštva, dal je pošteno izjavo pred vsim svetom (282). — Prestolni govor, s katerim je presvitli cesar 8. dne t. m. odprl novi državni zbor, tudi po vseh okrajnah, kjer slovenski narod biva, radostno odmeva, —

kajti jasno in določno naznanja nam novo dobo sprave itd. (339). — Grof Hohenwart je dandanes središče, okoli katerega se vse vse združuje, kar Avstrija šteje patriotov, katerim gré za to, da po zadovoljnih narodih stoji močna in veljavna med državami evropskimi. Njega spoštuje vsak bodi-si prijatelj bodi-si sovražnik: unim je danica boljše prihodnosti, tem pa strah. In ta mož je naš poslanec (378) . . „Odločna izjava Vaše Prezvzišenosti v zbornici poslancev, katera, da pridemo v Avstriji do notranjega miru, kot prihodnji cilj vladi povdarja brambo ravnopravnosti vseh narodov avstrijskih, je — z dobro vestjo smemo reči — na ves narod slovenski najveselejši vtisek učinila. V zaupanji na državniško modrost in eneržijo Vaše prevzvišenosti nadejamo se za trdno, da besede Njeg. Veličanstva: Jaz hočem mir imeti med mojimi narodi — postanejo zdaj po vse resnica“ — telegram, ki ga je ministerstva predsedniku poslal v imenu narodnega kluba (404). Tako se je podpisoval sploh za narodni centralni volilni odbor prvomestnik dr. Jan. Bleiweis, ter je dajal potrebna pojasnila na pr.: Naj dostavimo tû par besedi nekaterim volilcem, ki težko razumejo, zakaj se pri volitvah ne sega zmerom le po poslancih onega kraja, kjer se volitev vrši. Naj ti naši deželani vedó, da vsa druga je volitev odborikov v občinski zastop, zopet druga je volitev poslanca v deželni, in zopet druga v državni zastop. To je trojna lestvica poslancev; vsaka pa potrebuje svojih mož; poslanec, ki sedi v državnem zboru, mora — razen razmer svoje dežele, katero zastopa — poznati tudi razmere družih dežel in držav, da je kos svojemu poslanstvu (429).

Vabilo na naročbo Novic za prihodnje leto je ponovil z besedami za l. 1878 (406), in političen pregled l. 1879, češ, žari se uže, temni sovražni nam oblaki beže za gore, in čeravno solnca še ne vidimo, vsaj nadjamo se — Slovenci in Slovani, da se bo prikazalo kmalu tudi to . . Po vsem tem vzamemo od starega leta slovó z lajšim srcem, ker pričakujemo za njim še boljšega; kar nam je preteklo leto le obljubilo, naj bi novo tudi spolnilo (426)! —

XXXVIII. 1880. Novo leto se je pri nas z jako veselo dogodbo pričelo, namreč s soglasno volitvijo državnega poslanca, za kar volilcem prisrčno zahvalo daje v imenu narodnega volilnega odbora prvomestnik dr. J. Bleiweis, kateri je v osemintridesetem tečaju svojih Novic priobčil na pr.: „Začasna postava zemljiškega davka pred državnim zborom. Ovčji jeterni metulji ali metljaji. Živinske soli ne dobimo. Kaj tekne živini bolje: cela klaja ali pa zdrobljena ali zrezana. O nauku kmetijstva na preparandiji ljubljanski. Ne odlajšajmo dalje naprave založnic itd.“ —

Ustavoverci se čedalje bolj odkrivajo za nasprotnike ustave. Kaj pomeni beseda konservativec. Kdo je kriv, da državni zbor še ni dovršil zimske sesije nalóg. Ali se bo pri novem številjenji ljudstva v Avstriji narodnost v poštev jemala. Cesar na Češkem in njegovi spomina vredni izreki („Potrpežljivosti se morate od mene učiti . . državni zbor je veliko dovršil, če tudi ima še veliko storiti . . deželne priklade rastejo od leta do leta in da so menda šole tako drage . . razgovori v češčini — izreki, ki kažejo, da presvitli cesar hoče ravnopravnost narodov in želí spravo med njimi, ljudstvu pa manj davkov, in da odobruje delovanje konservativne (naše) večine v državnem zboru in postopanje ministra Taaffea, ki trdno stoji v zaupanji cesarjevem. Iz vsega pa sledí, da se v Avstriji obračajo stvari na bolje“ itd. 183). Bandero dežele kranjske, v razjasnilo nevednim, v dokaz nasprotnikom (337). Kaj so narodnjaki za Ljubljano storili, ko so v mestnem zboru gospodovali. Odgovor po poročilu dr. Coste.

Poleg gospodarskih, živinozdravniških skušenj, obrtnijskih, književnih in mnogovrstnih družih novic se je glasil dr. Bleiweis vzlasti v Novičarju iz Ljubljane pa v Pobirkih iz časnikov. O banki Sloveniji piše (16): V 6. listu se Tagblatt raduje nad krahom banke Slovenije in pri tej priliki umiva glasovito dobo kraljevanja

ustavovercev, češ, da Gründungsact der Verfassungspartei ni zakrivila propad banke Slovenije — die Lieblingsschöpfung des Bleiweis-Costa. Ljubljanski butelj se dela, kakor da bi ne vedel, kar ves slovénski svet vé, da banke Slovenije, ki se je rodila v Celji, stvaritelj je bil glasoviti Nemeec Treuenstein in da dr. Jan. Bleiweis se ni nikdar udeleževal ne stvaritve ne nesrečnega gospodarstva te banke. Slovenci, žalibog premalo izurjeni v nemških Gründungen, so se v Celji vsedli Nemcu na limance in tako v veliko škodo zabredli“. — „Veseli smo, da smo rešeni dr. Stremayera kot naučnega ministra, — ali se bomo pa môgli veseliti barona Conrada kot naučnega ministra, bode prihodnost učila. Obljubam in lepim besedam ne vrjamemo nič več, le dejanj pričakujemo, ki izvršujejo to, kar besede obetajo (56)“. — O volitvi g. Petra Grassellija je pisal prvomestnik volilcem: „S to enoglasno volitvijo ste na veliko svojo čast znova izpričali popolno politiško zrelost naroda našega, narodnemu volilnemu odboru pa, kakor vselej, tudi to pot dali častno zaupnico. In zopet je svet videl, da mila naša domovina je zemlja slovenska, na kateri živi čvrst narod, ki se pogumno bori za svoje postavne pravice in pač uže težko čaka, da bi mu v vsacem oziru nastopili boljši časi . . Bodite uverjeni, da ste po nasvetu našem izbrali si za svojega zastopnika moža, ki, stoječ v prvi vrsti naših rodoljubov, dobro pozna razmere cele naše dežele, živo čuti bolečine Vaše in v obče našega naroda, pa ima tudi moč besede, potegniti se krepko za blagor njegov (162)“.

V deželni zbor so narodni poslanci vstopili s posebno izjavo, natisnjeno v Novicah (185), in dr. Bleiweis je utemeljeval v njem svoj predlog gledé postave za omejitev ženitvanjskih oglasnic (256. 7); pisal o vladnem programu ministra Taaffea (333); klical javno, kakor prejšnja leta (Hitimo na pomoč stradajočim našim bratom v Istri), tako sedaj: Kažimo z dejanjem sočutje svoje do nesrečnikov — bratov Hrvatov po potresu (372)! — Slovenski Matici predsednik, po izrednem XIV. občnem zboru l. 1878 tudi njen častnik (častni ud), vredoval jej je Letopis, branil jo proti vnanjim pa notranjim sopernikom, kar se bere nekaj v društvenem poročilu, nekaj v Novicah (126. 134 — Koseski. 141 — Slovar. 157 — Spomenica Kopitarjeva) s pristavkom: „Ker nikakor nočemo škandala po časnikih delati s tem, da bi umazano domače perilo prali pred svetom in prave vzroke mnogoletnega doslednjega nasprotovanja Maticnemu delovanju javno razodeli, zato molčimo in Matica mirno trpi kritikovanje znane jej stranke (160)“. Po njegovi posebni želji in prizadevi se je v Letopis 1880 sprejelo: Življenje in delovanje ss. Cirila in Metoda. Po okrožnici papeža Leona XIII. 30. dne sept. 1880. O njej govori nekoliko v vvodu (294), jako pomenljivo pa v Novicah (332) na pr.: „Obširno to pismo, v katerem ravno sedaj, ko se je posebno v Avstriji pričela duševna borba nemštva proti slovanstvu in so se iz turškega jarma začeli reševati Slovani na vzhodu, papež Leon posebne simpatije razodeva do Slovanov, se po pravici sme imenovati zgodovinsko dejanje, adresirano ne samo do Slovanov katoličanov, temuč tudi do Slovanov pravoslavnih. Da je papeževa okrožnica velevažna za ves svet, priča nam tudi to, da se dunajski Slovanom neprijazni časniki ne drznejo napadati papeževe objave. Dozdaj je le en nemško-liberalen časnik se oglasil s potuhneno togoto tako le: Gospodstvo Slovanov stopa na dan, po Grillparzerjevem preroškem vidu na široko sicer in daleko, a ni visoko ni globoko. Slovanstvo se pripravlja, mogočen prostor zavzeti na odru svetá; slovenska idea je sicer v narodnem in političnem oziru mlada, al velikansko napreduje. Nič pa, kako se dandanes slovenska idea razširja po svetu, ne naznanuje očitnejše kot Rim, ki je zmerom natančniše čutstvo imel za to, kar svet v resnici hoče, in ki se je zdaj z gibanjem slovanstva, kolikor cerkvene meje dopuščajo, ongaviti pričel. Prvikrat se godí to, da se slovanskim svetnikom

taka čast skazuje, da je slovanstvo tako rekoč med cerkvene velike oblastnije sprejeto. Najnovejša izjava rimska — enciklika papeževa od 30. septembra — je zato velike pomembe in vredna, da je tudi oni v nemar ne puščajo, ki so vajeni, cerkvene prikazni soditi po svetnem merilu“.

O Novicah je vrednik imel nektere sitnosti, celo neko pravdo (liedertaferjev), boril se je za vrlega predsednika deželnega, za predsednika ministerskega (proti Tagblattu in poznej Wochenblattu), branil se dr. J. Bleiweis za delovanje svoje v podkovski in živinozdravniški šoli ljubljanski (374), ter vabil k naročbi na 39. tečaj s krilato besedo: Novice berite! — češ, o gospodarskih predmetih bodo zmerom na vrhuncu znanosti in skušnj stale, kajti nad 20 tujih kmetijskih časnikov, ki so nam na razpolaganje, dajejo našemu listu vsak teden obilega gradiva, in kolikor je med našimi rojaki odličnih strokovnjakov v gospodarskih vednostih, vse ponosno štejejo med sodelavce Novicam. Poleg obširnega tega polja obdelovale bodo tudi, kolikor meje pripuščajo tedniku, vse, kar se strinja z narodnimi našimi zadevami o slovstvu, vzajemnosti slovanski, politiki itd. Nikdar udane puhlemu liberalizmu, ki je uže toliko nesreč nakopal vsem narodom, — popolno neodvisne in nikomur se klanjajoče, zmerom pa z mirno besedo postopajoče ne bodo nikdar zatajile trojne svetinje slovenskega naroda. Kar se vsak teden zgodi domá in po obširnem svetu, povedale bodo čitateljem svojim na kratko. In tako vabimo rodoljube vseh slovenskih pokrajin na naročbo našega lista, častitim našim prijateljem dopisovalcem pa se toplo zahvalujemo za njihovo prijazno podporo v preteklem letu ter jih uljudne pomoči prosimo tudi v prihodnje (414)“. Bilo je — zadnjikrat!

D o p i s i.

Iz Vojnika. Po dolgem prestanku (zaradi zeló različnih počitnic) imelo je Celjsko učit. društvo v dan 2. nov. t. l. zopet svoje redno mesečno zborovanje, katerega se je udeležilo 18 udov. Ko g. predsednik sejo otvori in navzoče prijazno pozdravi, predstavi nam gg. P. Kranjca iz Teharij in V. Zupana iz Prožina kot novo pristopivša uda. — Po prečitani zapisnika julijeve seje naznani g. predsednik dogodke, godivše se od zadnjega zborovanja ter kaj je on, oziroma odbor, o tem ali onem ukrenil. Važnejši taki dogodki so bili: a) Ko se je g. dr. G. A. Lindner, ustanovitelj, prvi predsednik in sedanjí častni ud našega društva, imenoval vseučelišnim profesorjem, častital mu je odbor v imenu društva; b) ker je »Paedag. Zeitschrift« naše društvo napala, ter nas z Lienbacherjanci pitala, morala je vzprejeti popravek, ki ji ga je poslal g. predsednik; c) g. predsednik je društvu doposlano »Tagespošto«, imajočo nek národno Spodnještajersko učiteljstvo psvojajoči članek, nečitano »retour« poslal. Vse te ukrepe odborove, so društveniki povoljno odobrili. — Po tem poroča g. Koderman o letošnjem zborovanji Štajarske učit. zveze. Ker pa sem že v svojem oktobrovem dopisu »iz Štajarskega« nekoliko o tej skupščini pisal, povem tù le sledeč imeniten sklep. Sklenilo se je namreč, da naj se postavi v Gradci nekak »Učiteljski dom« (Lehrerheim), v katerem bi lahko vsak v Gradec dospelvi Štajarski učitelj imel brezplačno (ali v ceni vsaj jako znižano) stanovanje in hrano. Da se v to potrebna hiša kupi, plačeval naj bi vsak učitelj na deželi 1 gld., mestni pa 2 gld. na leto. Dokler se pa ta ideja ne izvrši, najela se bo na zvezine stroške soba, v kateri bode v Gradec dospelvi Štaj. učitelj lahko svojo pertljago shranil, toaleto napravil i. t. d. Dalje izvolil se bo izmej Graškega učiteljstva eden, ki bo imel nalogo učitelju, kateri bo to želel, naznaniti, je li g. dež. š. nadzornik, g. ces. namestnik i. t. d. doma, ali ne. Dozdaj se je namreč mnogokdaj pripetilo, da je kak učitelj šel v Gradec, a dotičnih gospodov ni našel doma. Dotične oblastnije so že obljubile, da bodo v to izvoljenemu učitelju vse o pravem času naznanile.

Ker g. Jarca ni bilo, da bi govoril »o glagolu«, preide se k prihodnji točki dnevnega reda, k poročilu g. Lopana o Miklošičevi slovenski in slov. nemški Začetnici. Govornik omeni, da si pravi Rousseau v svojem »Emilu«, da nima nič zoper, ako se njegov sin še le v 14. ali 15. letu čitati uči, kajti itak ni knjige na svetu, katero bi pred razumel, moramo vendar mi spodnještajerski učitelji v naših šolah upeljati celó dve Začetnici, pisanih v različnih jeziki! Pa

ne bi še rekli toliko, ko bi le ti dve knjigi bili prav uredjeni, a obe začneta s samoglasniki. Obe osebujejo ono in isto stvarino. Pri nemški je vselej za nemškim stavkom ali besedo takoj slovenski. Ni li to čisto navadna »drezura«? Se li tu kaj duh vadi in olika? — Konečno predlaga g. govornik: slov. društvo naj se obrne do šol. oblasti, da oddá ti dve Začetnici kacemu večjemu ljud. učitelju, da jih spoji v eno, kajti ni baš častno za našo pedag. slovstvo, imeti taki dve Začetnici. O tem predmetu govoré še sledeči gospodje:

Rupnik: Čudno se mi tudi zdi, da je g. Miklošić ti dve Začetnici kar tako na svojo roko izdal, ne da bi se pred posvetoval z drugimi na deželi v rednih ljud. šolah služečimi učitelji. Zdaj moramo pa kar vsi njegovi knjigi rabiti. Zakaj bi si morali dati oktroirati knjig od takih pisateljev, ki razmer na deželi ne poznajo? Predlagamo: Sl. društvo naj voli odbor, ki naj sestavi novi Začetnici, ki bodeta razmeram res ustregli.

Gabršek: Obe ti Začetnici imata namen učence mehaničnega čitanja privaditi. Rabita se torej ne obe na jedenkrat, nego ena za drugo.

Grebenc: Najvažnejše, mislim, je pri tej reči to, da nam sl. vlada popred določi, koliko in katere ure naj porabimo za pouk v nemščini. Do zdaj se še kaj takega ni zgodilo. Okrajni šol. svèt, kateri nam take »Začetnice« oktroira, mislim, nima pravice, da bi nam postave dajal; kajti v šol. postavah (zv. XII. odlok od 5. aprila 1878) stoji z razprtimi črkami tiskano, da se naj ure, določene za ta ali oni predmet, porablja edino le za dotični predmet.

Agrež: Ubogi ljudje si ne morejo toliko in vedno novih knjig pripravljati, ostane naj torej vse pri starem. — Pri glasovanji vzprejme se predlog g. Lopana. — O pismenem predlogu g. V. Jarca, da naj vsak društvenik sestavi spisje za svojo šolo ter naj se to pri prihodnjih sejah vzajemno obravnava, se sklene, da naj g. Jarc sam pri prihodnji seji svoj predlog utemelji.

Konečno opomni še podpisani gg. ude na izvrstni članek v zadnji (30.) št. »Paedagogische Zeitschrift«, v katerem se urednik g. Fellner v imenu Nemecev in Slovencev odločno izreka zoper prihodnje »deutsch-österreichische Lehrertage«. Ker je članek pisan tako, da bi delal čast vsacemu slovenskemu za šolstvo se pobrinečemu listu, prečita ga podpisani celega, ter stavi konečno predlog, da naj se v imenu društva poroči g. Fellnerju, da nam je govoril prav iz srca. Društvo temu predlogu zadostno pritrđi.

Tone Brezovnik.

— (Vabilo.) »Celjsko učit. društvo« ima v dan 7. dec. t. l. svoje osmo letošnje zborovanje v Celjski okoliški šoli. Načrt: 1. Zapisnik. 2. Dopisi vodstvu. 3. O izvoru in razvoji jezika. Por. g. Fr. Gabršek. 4. Poročilo odposlanca k »Slov. učit. društvu v Ljubljani«. Por. g. A. Brezovnik. 5. Učni poskus iz pisalno-bralne metode. Por. g. Fr. Pečovnik. 6. O telovadbi. Poroč. g. A. Brezovnik. 7. Nasveti. — Začetek ob 11. uri dopoldne.

odbor.

Iz Koperskega okraja. V dan 9. t. m. imelo je biti, kakor znano, občno zborovanje »Slov. učit. društva za Koperski okraj« v Dolini z jako zanimivem dnevnim redom. Vsled slabega vremena pa ni došlo postavno število pravih udov, in predsednik ni mogel otvoriti zborovanja. Sklical pa je koj odbor v posvetovanje, kaj naj bi se ukrenilo gledé občnega zborovanja. Odbor sklene, da se zborovanje čez zimo odloži; potrdi in z veseljem vzprejme dva nova društvenika, č. g. M. Markič-a, kooperatorja v Dolini, in g. Valentič-a, učitelja v Lazaretu. Društvo broji zdaj užé 50 društvenikov. Predsednik prebere došla pisma in pozdrave, koje odbor in vsi drugi navzoči z veseljem na znanje vzamejo; razdeli mej društvenike nekoje knjige, ki jih je izvolil poslati gosp. Jul. pl. Kleinmayr, c. kr. prof. v Gorici. Spominja se predsednik umrlega društvenika g. Jos. Brezovar-ja, ter pozivlja navzoče, v znamenje žalosti, vstati. Pozivlja slednjič odbornike, da naj pozdravijo preč. g. dekana Dolinskega, ki je nas sè svojo navzočnostjo počastil. Predsednik sklene sejo poudarjajoč vstrajno marljivost društvenikov, osebito odbornikov, in s trikratnim »živio-klicem« našemu presvetlemu vladarju. Popoldne je bil vkupni obed, pri katerem so nas zabavali sè izvrstnim petjem gospodje Koperski pripravniki. Vrstile so se tudi razne napitnice. Gospod dekan Jurij Jan napil je na vzajemnost učiteljev z duhovščino; g. A. Vrtovec spominja učiteljstvo na obljubo pri zadnjem zborovanji, da hočemo namreč našemu ljubemu šol. nadzorniku težavno butaro pomagati nositi s tem, da si prizadevamo svoje dolžnosti spolnovati, delati v šoli in zunaj šole za našo mladež in mili nam národ, in napije g. Vjek. Spinčić-u in vstrajni delavnosti učiteljev. — Z veseljem moram tudi naznanjati, da se je ta dan pri učiteljih toliko zaželjeni kvartet ustanovil in svoje delovanje pričel. Še-le pozno v noč smo se razšli v nadi, da se v kratkem v večem številu vidimo; k temu pomози veča marljivost.

Iz Komena. (Odlikovanje.) Povodom slavnega cesarjevega potovanja podelilo se je tu mnogo odlikovanj. Mej drugimi posavljen je s srebrnim križcem za zasluqe tudi naš obče-poštovani nadučitelj gosp. Anton Leban. Čestitamo!

V Šmartinem pri Litiji. Slavni odbor »Národne šole« poslal je ubogim učencem tukajšnje šole mnogo pisalnega blaga, za kar se mu podpisani v svojem in v imenu učencev prisrčno zahvaljuje.

Voditeljstvo čveterorazredne ljud. šole v Šmartinem pri Litiji v dan 25. nov. 1882. *V. Pin.*

Iz Radovice pri Metliki v dan 27. nov. (Nova šola.) Danes se je vršila tukaj redka svečanost; blagoslovilo se je namreč novo šolsko poslopje. Radovica, oddaljena dobro uro hodá od Metlike, toliko tudi od Drašič, nij bila do zdaj nikamor všolana. Kar zna tukajšnja mladina brati in pisati, zahvaliti ima svojemu skrbnemu dušnemu pastirju, g. župniku Fr. Schweiger-ju. Ta gospod in prednik mu, ranjki g. župnik Dolžan, skrbela sta in se trudila z obč. zastopom vred leta in leta, da se je prepotrebna šola dovolila, pridobila pa tudi obilna podpora, brez katere ne bi bila mogla revna občina ustanoviti šole. Danes je vse premagano, delo izgotovljeno. Gospod dekan Aleš so šolo blagoslovili; cerkvene svečanosti udeležilo se je mnogo ljudstva, mnogi župniki cis- in transgorjanski, pa tudi vodja c. kr. okraj. glavarstva Črnomeljskega g. Jagrič, deželni poslanec g. Navratil in okr. šolski nadzornik g. Jeršinovec. — Šola je bila olepšana s cesarsko in národno zastavo; govoril je g. vodja okr. glavarstva na adresu g. župana in zastopa občine Radoviške prav jedrnato in navdušeni živio-klici razlegali so se in grmenje možnarjev po njegovem govoru na čast Nj. Veličanstvu, presvitlemu našemu cesarju Francu Jožefu I. Govorila sta še g. g. Navratil in Jeršinovec o namenu ljudske šole in o vedenji šolske mladine; potem se je cerkvena svečanost sklenila s sv. mašo.

Tej lepej svečanosti sledil je obed pri g. župniku. Stol se je ravnal »poleg navade stare«. Zdravici našemu presvitlemu cesarju in sv. očetu Leonu XIII. sprejeti ste bili navdušeno, isto tako napitnice g. dež. predsedniku Winkler-ju, g. Jagriču itd. Sploh je bilo veselje pri stolu živahno, k čemur je pripomogel sam hišni gospodar s svojo ljubeznjivostjo. Zdaj pa pridi kmalu, g. učitelj, in Bog tudi blagoslovi tvoje delo!

Iz Kamenika. Učiteljska konferenca bode v dan 14. decembra v Kameniku. Na dnevnem redu je volitev dveh zastopnikov izmej učiteljstva v okrajni šolski svét.

Iz Ljubljanske okolice. 4. t. m. bodo v Ljubljani zborovali učitelji iz okolice in tudi volili dva uda v okrajni šolski svét.

Iz Ljubljane. Iz seje dež. šolskega svéta v dan 10. novembra 1882. — Določila nekega krajnega šolskega svéta o nastavljenji učiteljskih služeb se ne odobré, a jemlje se na znanje začasno podeljenje učiteljskih služeb, katere je ukrenil dotični okrajni šolski svét. — »Schulvereinu« se dovoli, da ustanovi in začnè privatno šolo z nemškim učnim jezikom in da bode v njej slovenski jezik kot obligatni jezik. O poročilu nekega okrajnega šolskega svéta gledé razširjenja neke ljudske šole, predlaga se deželnemu odboru — da bi to dopustil — s porazumljenjem deželnega šolskega svéta sosednje kronovine — in ravno tako ukrene se tudi o enakem poročilu drugega okrajnega šolskega svéta. — Neki ljudski šoli dovoljuje se, da vpelje poludnevni pouk v enem razredu. — O poročilu nekega okrajnega šolskega svéta gledé ustanovljenja privatnega »otroškega vrta« nasvetuje se na višje mesto. — Učiteljske službe se za stalno oddajo. — Dva učitelja menjata z službama. Rešijo se prošnje za denarno podporo in za oprostenje šolnine.

— Sirotnišnica za dečke otvorila se je 12. preteč. m., ki jo je ustanovilo tukajšnje Vincencijevo društvo. Želimo, da bi to zavetišče vzprejemalo mnogo ubogih sirot in da bi jih vzgojevalo, kakor je pri blagoslovenji poudarjal preč. gosp. načelnik, kanonik dr. Gogala, za Boga, cesarja in domovino!

— V seji mestnega zbora Ljubljanskega 25. preteč. m. izvoljen je bil v c. k. deželni šolski svét gosp. profesor Fr. Šuklje.

— Odborova seja »Slov. učiteljskega društva« bode prihodnji četrtek popoldne ob 2. uri v društveni sobi (v Špitalskih ulicah št. 3).

Raznoterosti.

— **Zdravju nevarna pisala.** V »Unterrichtszeitung« s 5. preteč. m. neki gospod F. St. svoje tovariše opozoruje, kako je pripravno, ako se vkupno naročajo pisala (kamenčki) i. t. d. Res, pripravno je to s pedagošičnega stališča, a neprimerno je, da učitelj pisala, svinčnike in druge take reči pobere in hrani, in jih, kadar se zopet rabijo, razdeli tako, da se ne ozira na to, da bi vsak otrok

dobil svoje pisalo. To je najboljša prilika, da otrok drug od družega naleze ustne in vratne bolezni. Premisliti se mora, da se ne more obraniti, da bi otroci svoje pisalno orodje ne devali v usta; dalje, da se te bolezni zanesejo ravno po sluznicah, katere tudi posušene ohranijo svoja nalezila, in končno, da so otroci večkrat užé z nalezljivimi boleznimi okuženi. Jaz sem to užé dvakrat lahko konstatiral; ko se je namreč v enem razredu večkrat prikazala davica, sem vse učence dveh (različnih) šol preiskal in vsakokrat našel nekaj otrok z znatnim bezgovkinim prevlečkom. Pri veliki nevarnosti, ki iz teh bolezni preti našim otrokom, mora se — kakor mislim — varovati, da otroci drug od družega ne dobé pisalnega orodja.

— „Šola“ piše: Število učiteljev v avstrijskih deželah s primerom na prebivalstvo.

V Avstriji pod Anizo	3455 učiteljev,	900 učiteljic;	na 1 učno moč	492 prebivalcev.
„ „ nad „	874 „	213 „	1 „	685 „
Na Solnograškem	241 „	85 „	1 „	475 „
„ Tirolskem	1335 „	929 „	1 „	350 „
„ Predarelskem	247 „	56 „	1 „	342 „
„ Štajerskem	1262 „	280 „	1 „	764 „
„ Koroškem	466 „	101 „	1 „	726 „
„ Kranjskem	233 „	98 „	1 „	1403 „
„ Goriško-Grad.	212 „	74 „	1 „	741 „
„ Tržaškem	102 „	101 „	1 „	707 „
V Istriji	204 „	100 „	1 „	891 „
„ Dalmaciji	325 „	77 „	1 „	1162 „
Na Češkem	9693 „	820 „	1 „	510 „
„ Moravskem	3407 „	310 „	1 „	559 „
„ Šleskem	736 „	94 „	1 „	672 „
„ Gališkem	3389 „	1170 „	1 „	1316 „
V Bukovini	232 „	46 „	1 „	1973 „

— „**Katoliško učiteljsko društvo.**“ „Oesterr. Schulbote“ poroča, da se na Dunaji delajo priprave za ustanovo katoliškega učit. društva, katero bode stalo pod vodstvom katoliških duhovnikov, Vsako leto bode društvo imelo zborovanje katoliških učiteljev.

— **Nemški pravopis.** Nemci še zdaj niso jedini gledé nemškega pravopisa. Šolske oblasti si na vso moč prizadevajo, da bi vpeljale v srednjih in ljudskih šolah postavni pravopis, to je, kakeršnega postava določuje.

— **Češke šole v Pragi.** V tem šolskem letu imajo v Pragi dve češki moški meščanski šoli sè 16 razredi in 1 paralelko, v katere hodi 1146 učencev, in dve ženski meščanski šoli sè 12 razredi in 1 paralelko, v katerih je 877 učenk. Ljudskih šol za moške otroke ima Praga 12, za ženske 13, vseh skupaj 25 sè 126 razredi in 23 paralelkami, v katere hodi 4011 dečkov in 3842 deklic. Po tem takem hodi v občinske češke šole v Pragi vsega skupaj 9876 otrok, in to 5157 moških in 4719 ženskih.

— **Učiteljic več nego učiteljev.** V Berlinu se število učiteljic čudovito hitro pomnožuje. V času sedemnajstih let se je število učiteljev komaj za petkrat pomnožilo, a število učiteljic se je v tem času pomnožilo za štiridesetkrat. Kmalu bode učitelji odveč na svetu, in treba se bode kje drugej kruha iskati. Šli bodeimo pa mi v kuhinjo in pa otroke dojit. Pač se čudno svet suče!

— **V zapreki so** šolski voditelji na Dunaji, ker je občinsko starejšinstvo ukrenilo, da morajo svoje otroke, če zbolé za kako nalezljivo boleznijo, iz šolskega poslopja oddati bolnici ali pa morajo z vsem iti drugam stanovat (se vé da za povrnjeno stanarino).

— „**Uredba telesnih vaj v poletnih mesecih.**“ Pod tem naslovom je bilo v nemških časnikih brati, da je Hernalski okr. šolski svet na predlog zdravstvenega svétnika dr. Mitlačila, kateri se je izjavil, da je telovadba pri + 23°—24° C. zdravju mladine absolutno škodljiva, vložil na Niže-Avstrijski deželni šolski svét prošnjo za opustenje telovadbe v vročih poletnih mesecih ter da se ravno zdaj imenovani šol. svét s to prošnjo bavi. — Omenjeni časniki temu dostavljajo, da ker ni samo na Niže-Avstrijskem vročine, bi bilo jako umestno, da bi tudi drugi deželni šolski svéti vzeli to važno zadevo v posvetovanje. — Mi pa temu še sledeče pridenemo: Ako se godí mladini sila na Niže-Avstrijskem, kjer imajo tudi prostore za telovadbo v najlepšem redu, kako potrebno bi bilo, ko bi naš deželni šolski svét to reč na um vzel, kjer je znano, da nimamo na Kranjskem s pičlimi izjemami ni-

kakih pripravnih prostorov za ta predmet. Kaj bi dr. Mitlačil še le rekel, če bi vedel, da se v glavnem mestu Kranjske nahaja šola, broječa blizu 500 učencev, kateri morajo telovaditi v največi vročini v zaduhli in prašni kleti, ker je dvorišče komaj za gimnazijo in vadnico! In še slabejše je po deželi.

— **Kapitan kapitanov.** Tako imenujejo Kitajci jezuita O. Dechevrens-a; ta duhoven sicer ni morski kapitan, a izvrsten, teoretično in praktično izkušen vremenoslovec (metereolog), in je užé več viharjev, v tedanjih morjih pod imenom „tifonov“ znanih, napovedal, in tako odvrnil veliko škode pri blagu in pri ljudéh. Zdaj redno obéuje s 44 postajami, kjer opazujejo vremena; mej njimi je 12 svetilnikov in cesarska mitnica v Šang-hai (Južno-Kitajsko). Na vse te kraje pošilja svoja vremenska poročila, ki so zeló čislana ne le na Kitajskem, timveč tudi v Evropi.

Vreden drug mu je španski jezuit O. Favra, ravnatelj mestnemu observatoriju v Manili na Filipinskih otocih. Pripoveduje se, da je užé 14 viharjev napovedal in tako ljudi obvaroval neprecljive nesreče. Hvaležni za to so mu ljudje, hvaležna mu je tudi vlada, ki podpira njegova dela.

— **Gjuro Daničič** †. V noči mej 16. in 17. preteč. m. umerl je v Zagrebu prvi jugoslovanski jezikoslovec Gjuro Daničič. „Pozor“ pravi: „Njegova smrt je velika izguba za Srbe in Hrovate, pa tudi za vse druge Slovane in za ves učni svet.“ Večnaja mu pamjat!

— **Pripovedke za mladino.** I. zvezek. Spisal Fr. H. (prof. Hubad v Ptuji. Založil in natisnil W. Blanke v Ptuji). Spretni g. pisatelj piše v predgovoru: „Pravljice in pripovedke so mladini naj pripravnejše berilo. Takih ponujam tù mladim prijateljem. Ako najdem takih čitateljev in zbudim v njih veselje do branja, dosegel sem svoj namen. Odraslim pa in kritikarjem, če jih najde ta knjižica, samo to: Namenjena je mladini!“ — Ta (I.) zvezek obsega na 72. stranéh prav mične bajke: „Pedenj-človek-laketbrada“, „Čudotvorni lokot“, „Zlatorog“, „Dolgi, Široki in Bistrootki“, „Hroma lisica“, „Golobica s tremi zlatimi peresi“, „Trije zlati lasi Deda — Vseveda“, „Knjižica stane samo 20 kr. Priporočamo jo mlademu svetu kot jako zanimivo (v národnem duhu pisano) berilo. — „Rože in koprive za šolo in dom“ daje na svetlo g. Svitoslav (v korist dijaški kuhinji). Na prodaj v katoliški bukvarni. To lično knjižico priporočamo k sv. Miklavžu za našo šolsko mladino.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazrednicah na Trsteniku in v Zalem Logu učiteljski službi po 400 gold. letne plače in s stanovanjem. Prošnje c. k. okrajnemu šolskemu svétu v Kranji do 25. t. m. — Na dvorazrednici v Zgornjem Logatci služba družega učitelja z letno plačo 400 gold. (za trdno). Prošnje c. k. okrajnemu šolskemu svétu v Logatci do 17. t. m. — Na trirazrednici v Velikih Lasčah služba družega učitelja s 500 gold. letne plače (za trdno, ali začasno). Prošnje c. k. okrajnemu šolskemu svétu v Kočevji do konec dec. t. l. — Na novoustanovljeni enorazrednici v Radovici v Metliškem sodnijskem okraji učiteljska služba s 450 gold. letne plače in s stanovanjem (za trdno, ali začasno). Prošnje do 15. dec. t. l. pri c. k. okr. šol. svétu v Črnomlji.

Na Štajerskem. Na enorazrednici pri Svetjem poleg Ormuža, učiteljska služba IV. pl. vrste in s stanovanjem. Prihodnje leto bode se dvorazrednica razširila v trirazrednico. Prošnje krajnemu šolskemu svétu pri Svetjem (pošta Ormuž) do 1. jan. 1883. l. — Učiteljska in podučiteljska služba na petrazredni deški šoli na Ptujem prva s 700 gold., druga s 560 gold. (event. 420 gold.) letne plače. Tirja se zmožnost slovenskega in nemškega jezika. Prošnje kraj. šolskemu svétu v Ptuj do 1. jan. 1883. l. — Na enorazrednici na Humu (Kulmberg) učiteljska služba IV. plačilne vrste in prosto stanovanje. Prošnje krajnemu šolskemu svétu na Hum do 15. dec. t. l. — Učiteljske in podučiteljske službe stalno ali zač. (IV. pl. vrste): a) v Stoprcih (P. Roitsch) uč. služba s stanovanjem; b) pri sv. Marjeti (P. Možgance) pri trirazrednici, uč. služba s prosto sobo; c) pri sv. Marku poleg Ptuja, dvorazrednica, poduč. služba s stanovanjem. Prošnje dotičnim krajnim šolskim svétom do 20. dec. t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gospod Avg. Štefančič, izprašani učit. kandidat, je šel začasno k čveterorazredni šoli v Kamenik. — Gospodč. Kat. Droll, izpr. učit. kandidatinja, je šla začasno k sv. Petru pri Novem mestu. — Gosp. Al. Pin, izpr. učit. kandidat, je šel v Polhov Gradec. — Gospodč. Janja Miklavčič, izpr. učit. kandidatinja, je dobila učit. službo v Leopoldskirchen pri Belaku.